

ZVONKO MAKOVIĆ

Az idegen

*Amikor bezártam a hotelszobám ajtaját,
hirtelen szorongás tört rám.
Megijedtem attól a rengeteg lehetőségtől,
amely abban a pillanatban megnyílt
előttem, ahogy a tenyerembe
szorítottam a kulcsot.
Arra gondoltam, jobb lenne visszamenni,
bezárkózni és egyedül maradni egész délutánra,
a bútorok és egyéb személytelen
tárgyak között, melyekről
lerí a gazdátlan időtlenség.
Mégis elindultam a folyosón,
amíg lefelé mentem a lépcsőn,
újból felvetődött bennem,
hogy visszamegyek a szobámba.
Leértem, a néptelen recepción
hagytam a kulcsot,
s kimentem az utcára.
Már a járdán álltam,
amikor meghallottam a forgalom zaját,
a legkézenfekvőbbnek tűnő
elhatározásra jutottam.
Harminc méterre a szállótól, balra,
a kereszteződés után a sarkon
egy kávéház állt, ahová gyakran
betértem, hogy elússem az időt.
De rájöttem, nincs mit elütnöm,
az előttem álló idő teljesen üres volt,
teljesen bizonytalan.
Ahogy a zöld jelzésre vártam,
a hírlapárusnál néhány újságot vettem,
a papír minősége alapján választottam őket.*

Bementem a kávézóba, az újságokat
lapozgatva rájöttem, néhányat közülük
már délelőtt átnéztem.
Találtam egy cikket, amelyben a hazámról
írtak, de már reggel elolvastam.
Ahogy mondatról mondatra még egyszer
átolvastam a szöveget,
igyekeztem felfogni mélyebb értelmét, mert
az itt leírtakról nekem is volt véleményem.
Két dolog zavart, sehogy se tudtam
megszabadulni tőlük:
képtelen voltam meghatározni
az érzelmi kötődésemet ahhoz,
amit „az én hazámnak” neveztem.
Ugyanakkor, az érzések összevisszaságáért,
amely teljes egészében hatalmába kerített,
saját ürességemet kárhoztattam.
Szavak után kutattam, amelyekkel
kifejezhettem volna állapotomat,
de csak egyetlen szintagma kavargott a fejemben:
ALKALMAZKODÁSRA KÉPTELEN.
Nem voltam benne biztos, mire vonatkozik
és honnan ered.
Inkább annak hittem, hogy ez egy fogalom,
amit valahol hallottam vagy olvastam
és új kontextusba helyeztem.
Azt kérdeztem, mennyi igazság lehet abban, hogy
bizonyos fogalmak, mint például
az alkalmazkodásra képtelenség, mennyire
meghatározhatják egy idegen lelki állapotát.
Aztán eszembe jutott, hogy éppen ma
a Naschmarkton, miként kötöttem össze
a különböző kontextusokból származó
szavakat és milyen meggyőző kép jött létre.
Egy cigányasszony a legsilányabb kacatot
árulta, a tárgyak előtt névjegy díszelgett:
JOVAN NIKOLIĆ. És éppen abban a pillanatban,
amikor elolvastam a nevet, a nő cigarettára gyújtott,
majd félretette a dobozt, amin
az állt: MEMPHIS.

*Eszembe jutott, hogy Krleža
háborús novelláiban a tisztek
Memphis cigarettát szívnak:
A következő szó, amit húsz méterrel
később megpillantottam,
a GALIZIEN volt, nagy betűkkel ki volt
írva egy bűzös kocsmá bejárata fölött.
És egyből az jutott eszembe,
hogy ezek az ostoba
és közönyös szövetségbe tömörült
Nikolícok, Memphisek és a Galizienek,
nem mások mint az a humusz,
melyből kinő a kifejezés:
ALKALMAZKODÁSRA KÉPTELEN,
amit nem tudok megmagyarázni.*

*Hallottam, egy néger odaszólt a pincérnek:
„Sört kérek” és mindjárt világos lett
számomra, hogy a néger és
a naschmarkti piacon
látott Nikolić asszonyosság
között valami kapcsolat van,
mindketten kívül élnek azon a kereten,
amelyet kisajátítottam magamnak
és ami teljes egészében az enyém.
Aztán kimentem az utcára és moziba indultam.
Hosszú idő után újra beültem az Easy Riderre.
A film közepe felé felkeltem és szégyenkezve
elhagytam a termet, kellemetlen érzéssel távoztam,
mintha pornót néztem volna.
Az előtérben találtam egy telefonfülkét,
gyorsan felhívtam a szállóm recepcióját.
Amikor meghallottam a „foglalt” jelzést,
megkönnyebbültem.
A pultnál álló emberek hangja
a rohanó gépkocsik zajával vegyült.
Amikor kimentem az utcára,
felhőket láttam, a látszólagos káoszban
valami logikát követve kavarogtak,
az éjszaka is lassan leereszkedett,*

*s ahogy a nehéz, tompaszürke égbolton
kirajzolódtak az utca másik
oldalán folyó építkezés emelődaru
úgy egy, a deszkapalánkra ragasztott,
óriási CAMEL-plakátra is felfigyeltem,
egészen valószínűtlennek tűnt,
és ő is részévé vált annak a sémának,
amit egész idő alatt olyan intenzíven éreztem.*

FENYVESI OTTÓ fordítása

EDO MURTIĆ: SZŐLŐDOMBOK ÉS CIPRUSOK (1986)